

بشنجی سنہ ۱۰ بدیعہی چاند

پازار ایرتسی فی ۱۸ شوال ۱۳۳۰

وفی ۱۷ ایلول ۱۳۲۸ سنہ

|| جمعیت علمیہ اسلامیہ نک ناشر افکاریدر ||

مدیر مسئول	سر محرر :	صاحب امتیاز :
مکتب قضاء معلم نندن	فاتح مجیز درس عامل نندن	فاتح مجیز درس عامل نندن
کلیسی	توقادلی	نصوح افندی زاده
منیر	مصطفی صبری	مصطفی عاصم

مندرجات

مصطفی عاصم	قرده کی یوری	محمد توفیق	بر تفسیر
عبدالله	مبايعات آرایه قارشوسهل الحصول بر تدیر	م عاطف	مدنیت شرعیہ
م . ت	بی قلمش برجھان قارشوسنده	احمد شیرانی	سراز شرعیہ دن عین بالاله
ابراھیم	دارالمعلمین مدیر لکنہ	م . عاطف	راسم افندی ایچون حکومتدن بررجا
طاهر المولوی	تاریخ اسلام		

اعلان

نسخہ سی ۱ غروش

آبہ اخری (بوستہ اخریہ برابردر)

ممالک اجنبیہ ایچون :
۱۳,۰۰ فرانق
۶,۵۰

استانبول وولایات ایچون :
بر سنہ لکی ۵۰ غروش
آلتی ایلفی ۲۵ »

درج اولنیمان اوراق اعاده ایدلمز

قارئلر مزہ

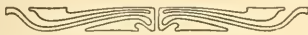
اکثر مقالاتہ آیات کریمہ و احادیث نبویہ درج ایدلمش بولندینی نظرا اعتبارہ آلتہرق رعایتیز لکده بولنلمامسی رجا اولنور .

مطبوعہ [توسیع طباعت] باب عالی قارشوسنده عدلیہ خانی نومرو ۱۹

کے ملکتمزد کے بحرانک - اسباب ظاہرہ زائلہ سی معلوم
ایسہدہ - سبب حقیقی (ان الله لا يغير ما بقوم) فرمان
جلیلہ استنادا دیہ بیلر مکہ ایجابات دینیہ مخصوصندہ کی
مبالا تسمزلعمزدور اللہ عشقنہ انصاف ایدلم حال حاضر غیزی
نظر اعتبارہ آلہم آلہم مدہ مبتلا اولدیفتم سفاہتلم نہایت
ویرم دینمزہ اہتمام ایدلم راہ سلامتی طوالم یوخسہ بوکیدیشلہ
بوکی ساحل سلامتہ جیقہ من ومن الله التوفيق ،

صاری شعبانی

مصطفیٰ عاصم

مباحثات آرایہ قارشو سہل الحصول بر تدبیر

معلوم اولدینی وجہ ایلہ بعض شیلر بر چوق نقاط
نظردن تدقیق اولنہ بیلور . مثلاً بزده مشروطیت بدایت
انقلابدینیری ہرکس طرفندن برکونا تعریف ایدیلہرک آکا
کورہ ترتیب عوامل وتشکیل مسائل ایدلمشد . اجرام
علویہدن ہر اوتوزویا یکر می طقوزکوندہ بردلو کوردیکمز
فجر حد ذاتسدہ غیر متغیر ایکن اختلاف منظر ایلہ نصلکہ
اشکال عجیبہ وھیئات غریبہدن کوزیکبورسہ غنچہ ازہار
عدالت و خورشید انوار صباحت اولان مشروطیت
مشروعہ مزدن عینیلہ ہر راصدک صورت تصدینہ کورہ
تصور کیفیت ترقیہ کورہ تکلیف ایندی ایشتہ بندہ بوبند
اعظمک محیط عثمانیزدہ کی آوان طلوعنی متعاقب معروض
قالدینی حال انکسافدن تخلصہ سمت رأسہ طوغرو آز
بر ارتقاعہ میل ایندیکی شواہچندہ بولندفتم زماندہ کشف
ایدہ بیلدیکم وقایعہ معکس اولہیلن احصائیات یعنی فن
استاتستیکہ کورہ تعریف ایتمک ایستورم لکن اولاً شوراسی
معلوم اولمایدکہ ہر فن جہت وحدت عرضیہ یعنی تعقیب ایندیکی
مطلب وغایہ اعتباریلہ تعریف ایدیلدیک کی بردہ جہت
وحسدت ذاتیہ یعنی اوفنی میدانہ کثیرنہ مسائل مباحث

اسلامیہ بالخاصہ - محترم مراد بک حضرت تارنک تعبیر نجہ -
شریعت غرای محمدینک مدعی عمومیتی موقعدہ بولنان
شیخ الاسلام افندی حضرت لری بنی وسم فکر مدہ اولان
افراد مسلمینی واضح بر بیاننامہ ایلہ قطعین بیورسورلر .
زیرا بویلہ دعوتلر واعلانلر حسیات دینیہ ہمالک اولان افراد
اھالی پندہ بک زیادہ سوء تأثیر اقعایدیور ، ایدر اولدینی دہ
یوسنہ رمضان شریفدہ معروض قالدیغ بر سؤال ایلہ تأیید
ایدہیم ، بر کون درسدہ قادنلر حقندہ بعض مسائل دینیہ
سویلدیم . درس ختام بولنچہ اوطمہ کیتدم اھالیدن بری
یاتمہ کلدی . خواجہ افندی عفو ایدرسکن بر شی سؤال
ایدہ حکم دیدی بیوریکز دیدم ؛ حاشا احکام شرعیہ
کویلہ می منحصر در . قصہ لر دہ شمولی وارمیدر بزم
بیایدیکمز ہر مسلمان احکام شرعیہ ایلہ مکلف در دکلگی ؟

بندہ البتہ اویلہ در جوابی ورنجہ اوصالیت دینیہ
مالک اولان چفتجی عموجہ بیوردیکہ مادامکہ بویلہ در .
ولہ الحمد حکومتزدہ حکومت اسلامیہ در ، نیچون غز تہ لر دہ
ہر کون کوریلان اواعلانلری یعنی قادنلری تیارویہ
دعوت اعلانلری حکومت منع ایتییور دہا نیچہ فناقلنلر
اسلام قادنلری خرسنیاں قادنلرنندن سربست آچیق
صاحبق دولا شورلر ہر ایستہ دکاری رلرہ کیدیورلر .
یوقسہ منع اولدینی صورتدہ مداخلہ اجنبیہ می دعوت
ایدر دوغریبی بن حکومتک بوکی احوال دن لاقید
ومساحرہ کار حرکت ایتمسہ تأسف ایدرم دیمسہ قارشو ،
اللہ بزی وحکومتی اصلاح ایستون ان شاء اللہ بودفعہ
اتحادہ کوزومزی آچلم حقمرہ صاحب اولہم حسیات
دینیہ ہمالک مقتدر مبعوثلر انتخاب ایدلم مبعوثلریزلہ
حکومتز ال بر لکیلہ بوکی احوالی نظر اعتبارہ آلیرلر
شمڈیک حکومتک مشغولتی چوقدر دیدم ایسہدہ محترم عموجہ
تکرار بیوردیلرکہ خواجہ افندی بز دینمزہ اہتمام ایتمز ایسہک
ھیچ بر زمان حکومت مشاغل داخلہ وخارجیہدن قورتو-
لہ من اولدینی دہ سز سویلہ دیکز ، وبالجملہ عموجہ نک دیدیکی

عنها موضوع علم بنک نقطه اشلاف و مرجی اعتبار بدهد
تعریف ایدباير .

بز اولاً جهت وحدت ذاتیه سیله تعریف ایده جکر که
باعتبارله مشروطیت [مطلقیت متحدته واجب الاستتار اولان
ضمیر لک ابرازیه (کل ..... شاکله) دستور حکیمک
تجلیانی اولق اوزره بعضی لریک مساوات حقیقه معقوله
وضع وتا-سیله دفع مشکلات و رفع غوائل ایتسه نه رغماً
دیگر بعضی لریک رجعت قهقری ایله آرزوی اجرا آت
اوائل ایتسه-یکی بر محک ادوار حیات ملیه دن عبارتدر [
ذیل لک تعریف اولندی کی جهت وحدت عرضیه سی
اعتبار بدهد [عالم سیاحت بشرده بر ساحه مدنیت و برواجه
ابدیته واصل اوله بیلیمک ایچون سطح افکار جاری به
موضوع دوبله اوزره مؤسس بر جسر دوبله درکه بر طر-
فدن سلسله آداب دینیه و بر طرفدن عنعنات مراسم ملیه
ایله مربوط اولدقجه مارین و عارین ایچون نه درجه بویک
بر راه هدایت ایتسه بوسله لردن بر ویا هر ایکسنک قطو
صورتنده اونستنده و خیم بر سفینه ملامت الیم بریشوا
ضالیه سی دیه تعریف اولق اقتضایدر . دیمک که مشروطیتده
اشیای عاذیه ساثره کی حسن استعمال هنکامنده نافع
سوء استعمالی آنده مضر بر نوع اداره در . ایتسه بو
کیفیت معقب حادثات و مترقب نتائج و ثمرات اولنلر زنده قطعیت
کامله ایله تجلی ایتش بر حقیقت اولغله برابر تحرزی غیر قابل
بر سیل خروشان کی هر آن وزمان اوکنه دوشنی قابوب
کتورن تداییر لثیمه و استعمالات شخصیه نک هیچ اولدق
تحدید مضرنی ایچون اطرافنه چکلمسی مقصور اولان سد
آهتینک نه کی اساسلر اوزرینه ایتنا ایتدیر بجهکی ارباب
تفکری یک چوق زماندر دوشوندر مکده اولدنی رای العین
مشاهده ایدلکده در . ناجیز لری بو زمره متفکرینه یرو
اوله بیلیمک استعدادنی دخی حازر اولدنی می اعترافه بر
بوکی ذوات عالمیه تقلیددن بر آن خالی قالدیفندن بعض
وارد خاطر اولان بروحه آنی ملاحظات عاجزانه می

علاقه دارانک افطار بصیرتکاریلرینه وضع ایدیورم .
شویله که علم حقوق دوله بیان ایدلیکی وزره مختصارت
اداره نه نائل اولان هر ملت حازر اولدنی حق حریت
موالیدن حق تشکیلات سیاسیة داخلیه اعتبار بدهد یا مطلقه
یا مشروطه یا خودده جمهوره صورتلرندن برنی اختیار
ایدلر . اداره مطلقه ، بار شأمتی یک چوق زمانلرینه
کندی تسبب واهلار نتیجه سی اوله رق دوش تحملمزده
طاشیدنمز [بر اداره درکه آنده حکمداردن بشقه هیچ
بر فردک هیچ بر صورتله حق حریت و فکر سیاسته مالکیتی
تسلیم ایدلمش دکلدلر [ایتسه ذاتیات و عوارضاتک جمعیله
هم حد و هم رسم اولغله شایان اولان شو تعریف اقوال
شارحه یعنی قسم تصوراتدن اولمقدن قطع نظر مشتمل
اولدنی حکم صوری اعتبار بدهد . رقصیه دیه رک تاقی ایدر
ایسه که نتیجه امعانده موجهاتدن دائمه مطلقه اولدنی کی
محسورات اربعه دنده سالبه کلیه اولورکه اداره مشروطه بویک
مشکاملی اولدنی جهتله دائمه مطلقه نک نقیضی مطلقه عالمه
وسائله کلیه نک نقیضیه موجه جز نه اولدنی مبین قواعد
تناقضنه نظراً [بونده هر فردک هر صورتله حق حریت
و فکر سیاسته مالکیتی دکل بلدک بعض فردک هر صورتله
حق حریت و فکر سیاسته مالکیتی تسلیم ایدلمک لازمکلیر
والسفا که اوها ماک الهامدن سقیمک مستنیمدن مدار غیری
اولان منطق و فلسفه یی بز آتخیق [ان کانت الشمس طالعه
فالهار موجود] کی بعض امثله محدودیه حصر ایدره
غیر بسنده یوروده جک براطمشان قلب و انجذاب روحه
دسترس اوله مدیفمزدن بوکی دساتیر عالییه بر طرف ایدره
صرف تقرب اذهان و کشایشی طبع ایچون وضع اولسان
صانع ادبیه دن باب تشبیهی میزان افکار ایدینه رک آلمایده
شویه اولدنی ایچون زدهده بویله اولملی دز . بلچقاده
بویله اولدنی ایچون زدهده کذکک بویله اولمیدر . کی
بر طاقم سطرله قابیلدیمزده میندرکه بوکون شرکتجیلر
انتخاب خاطرده باره رای آله حق و بوضو . تله طیرمانه

بیلدگری قدر موافق اشغال ایله قلوب ملتی کا کان
 بو، باردمان ایدمک دیه رک پر خوف وتلاش
 تیرل تیرل ؛ تیره بورز کچه رأی صانان و الانلر ایچون
 انتخاب مبعوثان قانوننک آلتش دردنجی ماده سی موجبجه
 مأمورین دن ایسه طرد جزاسیله محکوم اولغه برابر ایکدن
 بر بقی سنییه قدر حبس ویا بر یوزلک عثالی آلتونندن
 الی التونه قدر جزای تقدییه چاریدرمق خصوصنده
 حکومتک برحق تربیه و تجزیه سی وارسهده بو آلیش
 وریش آت بازارندمکی مبیاعاته بکزمیه جکندن
 حکومتک سماعلاعه آنجق بیکده بری واصل اوله
 بیلورکه بونکلهده تسکین هیجان البته قابل اوله ماز بنا برین
 بو بایده اول و آخر تطبیقنده مضطر قالدیغمز بر تدبیر وارسه
 اوده [لاتملو . . .] کلام حکمتیام جناب فخر رساله
 اتباع ایله عقل و منطق نقطه نظرندن انتخاب صلاحیتدار
 اوله میان کسان قانوناً دائره حق انتخابدن اخراج ایتکدرکه
 سورة نسانک بشجیسی اولان، [ولاتوتو . . .] آیت
 کریمه سنک فن اصولده مبین اولدینی اوزره بالذاته افاده
 ایتدیکی معناده معروضات عاجز انمی تأیید ایتکدره در یوقسه
 بزم حرکاتمز مشروطیتسه اداره دکل بلکه [سوز آناغه
 دوشدی] مشهورینه تام معناسیله تجلیکاه احضار ایتکدن
 یشقه برشی دکلدر نه کییم نمونه اولق اوزره سزمهک غرب
 بر حاکمه نقل ایدیم کینلره بر ارفداشعله برابر قهوه مسی
 بر محله محبت ایتکده ایکن سوز بالطبع احوال حاضرده
 منجر اولدی [یعرف . . . . . بسپاهم] سرینه تمامیه ماصدق
 اوله رق بانی باشمزمده اخذ موقع ایتش اولان جباره تا
 صلاغندن بری کلامزک بسبالی افندیلرینه ، قوقله بکلرینه ،
 طوقونمش اولمی که اطفال بازیگوشانک [قبارامازسک کل
 فطما [۱] آنک کوزل سن چیرکین] کی سامعه خراش
 ترانه لرندن متأثراً کوکره بن بابا هندیکن وضعیت عیبیه سی
 [۱] بومال بالاتزام یازمدر حسین جاهدکه مداراعتراض
 اولاسون ایچون تصریحیه لزوم کوریلور .

تغذیه بلنترجه سینه مرقوم در حال بارمقلری صقیقه یوموب
 اساساً شیشکین اولان کوکسه اورارق بر وضعیت تهدیدکارانه
 طاقندقدنصکره قلوبلرده زوربلا ازبرلیه بیلدیکی پیشدار
 گلات که [بتون موجودیتله رد ایدرم] در شیوه مخصوصه
 وادای دلفریسی (۱) ایله بن ایککیزلکده [بتون موجودمه در
 ایدرم] دیدکده نصکره مذهب سیاستی ده بیان معرضنده بزغور
 بن دائماً (التحیاتیجی) دیه رکله هله شکرک اوزا تمه دن صاحب لرینه
 نهایت ویردی . بزده شراره فسادک زمرله قدر صیجر ادینی
 معدن زر سیاستک نه کبی قالبلره صوغ و افراع ایدیلدیکی
 کورمکه دلخون اولدیغمز ایما ایدرجه سینه یکدیگریمزه
 باقرق محل مذکور ی ترک ایتک اوزره قیام ایتدک . ایشته
 کوزیلوریا (اتحادجی) ایله (التحیاتیجی) ی [۲] تقریق
 ایتکدن عاجز براقق هنوز اسمی بیه اوکره نمیدی جمعی
 تقدیسی کندیسنجه بر فریضه دینه . فرقه معهوده یی
 ترییه ده خدمت مقدسه وطنیه دیه تاقی ایدیور . شمدی
 بو و بو سوبده بولنانلری دوشونک دوشونکده اترق
 سنوی بش اون غروش ورکیسی وار دیه تملکنک حال
 و استقباله عائد مه درلو امورده حاکم مطلق کسلیمه لرینه
 قارشو آغلامق ایجاب ایدرسه آغلاک کولمکه مضطر
 ایسه کز کولک فقط هیچ بروقت [فلیضحکو . . .] ی ده
 فراموش ایتیک آه . . . بیچاره وطن سینه شفقتده آچیلان
 او مهلک یاره لره باق باق که نه کبی تیمار جیلره تسلیم
 ایدلشسک .

اوز اولادک قوجه کالک :

نه فنامش بو یأس شعله دیدهرم
 ایشیدنجه باقکز باشلادی رعشهرم
 نه مروت دیله بزندن وفا امیدایت
 یارده نک تفتیکنی کندی الک له دیت

[۲] بن من القیدم هدف اعتراشم خودپسندانه قارشودر .
 یوقسه ناموسی اتحادجیلره حرمت ک کان باقیدر . بنا برین بو تعیردن
 علی الاطلاق اتحاد تعریض آ کلاشامسون چونکه اشتلاخی
 مقامنده اشتلاخی دی بنده یوق دکادر .

خطاب مایوسانه سنه قارشو :

زده سامعه که کوش ایدیم آهکزی

آرایک یاور بلم که بولیکز بابا کزی

جواب حزنی ایله بو یونلرینی بوکمه مجبور قیلدیغ بویکس اولاد لرك محترم حکمتک فی ۳۵ اغستوس سنه ۳۳۸ و (۳۸) نومرولو نسخه سنده (بزیمه می محروم) سرلوحه سیله برتفصیل بیان ایتدیکم علاقه معنویه ایجابندن، عقل و حکمت دکل وهم و جنت ساقه سیله اسبرکه دکلی حق اتخانی نه اجتماعی، نه ده اقتصاددی. نه ده سیاسی هیچ بفرکه مالک اوله میان کسانه و بر مکله اسراف و تبذیر ایدرک بر طرفدن وطنجه مادی و معنوی پک بیوک علاقه سی اولنله مساوی عد ایتدکلی کبی بر طرفندن ده [ام... تستوی... والنور] فرموده الهیسی ینه بر نعمات قرآشدن توحش ایتورلر. جائم اوزون سوزه نه حاجت اساساً مشروعبیتی اثباته چالشیغیز مشروطیتک دلیلی اولان (و امرهم...) (و شاورهم...) آیت جلیله لرنده کی ضمیر لرك منور الافکار ذواته راجع اولدی بی فعل مشورت رسول ایله تعین ایدم می می ؟ نه کیم جناب سعادتی ده:

مشورت باز نانا نه هست، و سخاوت یا مفسدان کنه

بیور مامش می در ؟

— ۱ —

یقلمش بر جهان قارشینده

بروقت علمک، معرفتک قطب یکانه سی اولان، بر زمانلر نشر ایتدیکی ضیا ایله بتون همجنس لری، قراقلقلر، بطاقلقلر آراسنده قالمش همجنس لری قورناران و اولنله انسان اولدقلری بیلدرن فقط شمعی اقول ایدرک یقیق سرایلری اوستنده الکز باقوشلر اوت بر جهانک قارشینده می. خرابه می بیله بو قدر علوی، بو قدر معظم بو اسکی عالمک عز پرور احفادی. آنزین اسن مشوم بر قاصر - غدن طولانی ییقیلان، سون دنیلارندن اومده ش کرد بادک ویردیکی پریشانی سببیه باشقه افقلره قاچه مامش لر، هر

فاتح در ساعلمارندن آستانه لی

حافظ عبدالله